

Posudek na diplomovou práci Pavly Jumrové *Postavy v krátkých prózách Jaroslava*

Durycha

Ve své diplomové práci se Pavla Jumrová zaměřila na problematiku krátkých próz Jaroslava Durycha. Soustředila se zejména na jejich typologizační profil. Svůj postup opřela o detailní znalost celé Durychovy prozaické produkce, tedy nejen rozsahem kratších próz, ale i rozsáhlých románových fresek. Tato široká perspektiva jí umožnila kvalitativně hodnotnou charakteristiku jednotlivých typů postav, jejímž prizmatem se vyostřuje souvislejší pohled na celek Durychovy práce.

Jako metodologické východisko jí posloužilo zejména to pojetí literární postavy, které u nás představila a rozvinula zejména Daniela Hodrová ve svých teoretických úvahách, sumarizovaných v konvolutu *...na okraji chaosu. Poetika literárního díla 20. století*. Je však důležité říci, že to nebylo pouhé aplikování těch východisek, které Daniela Hodrová, Rimmon-Kenanová, případně další současní teoretici tlumočí. Práci Pavly Jumrové bezesporu zhodnocuje i to, že výchozí teoretické podněty samostatně rozvíjí rovněž v souvislosti s hledáním odpovědí na bezprostřední podněty, které vycházejí z analýzy Durychových próz samotných. Celkový typologický rámec, který Pavla Jumrová v práci narýsovala, je pak výsledkem pozorného čtení soudobých vhodných teoretických podnětů a svébytné úvahy nad primárním materiálem, rozvinuté rovněž na základě podnětů ze studia klíčové sekundární literatury předmětu.

Diplomantka si na základě výše konstatovaných skutečností vymezila několik rozhodujících kritérií, které jí posloužily jako rozdělovací rastr a východisko pro typologizační nárys. Jde zejména o kontrastní celky „postava-definice“ versus „postava-hypotéza“, „postava-subjekt“ versus „postava-objekt“, dále přihlíží k charakteristice jména postavy,

jejího zevnějšku, vylíčení niterných kvalit apod. Pavla Jumrová tak reaguje na podstatný fakt, o nějž je Durychova tvorba opřena, tedy na výrazné a nezaměnitelné ideové vidění skutečnosti, ovlivněné zejména beletristovou náboženskou konfesí. Specifických charakteristik se pak díky takovéto perspektivě dostává zejména určitým typům ženských postav, výrazně prohlubovaných rozvíjením Durychova klíčového tématu chudoby a pokory, jehož diferenciaci pak s sebou nese hledisko kvalitativního zařazení konkrétních postav.

Sama diplomantka v závěru své práce poukazuje na skutečnost, že Durychovy postavy, „konstruované tak, aby poukazovaly k hodnotám“, působí do značné míry symbolicky a schématicky. Toto je fakt, platný zejména pro Durychovy rozsáhlejší románové kompozice. Můžeme však říci, že rovněž díky práci Pavly Jumrové se ukazuje, že jakkoli příznak schematismu je z nejrozličnějších důvodů přítomen i u postav beletristových kratších próz, přesto tu je arzenál jejich zobrazení natolik různorodý, že můžeme hovořit o světě, jehož pevné ideové svorníky neubírají na mnohotvárnosti a plasticitě hrdinů, jejichž tvářnost a textace nezaměnitelně odráží zázračné „teatrum mundi et dei“, které Durych svým dílem oslavil.

Diplomovou práci Pavly Jumrové doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.